

Strategii ale Uniunii Europene și ale Alianței Nord-Atlantice în prevenirea și combaterea fenomenului terorist

Escaladarea acțiunilor teroriste în ultimii ani a fost alimentată de intensificarea tensiunilor etnice și religioase, evoluție corelată cu acutizarea unor probleme de natură politică, economică sau socială.

Pe de altă parte, proliferarea armelor de distrugere în masă și dezvoltarea Internetului au dus la conturarea unor noi forme de terorism: chimic, nuclear, radiologic, biologic și informatic.

Ca reacție la amenințarea teroristă, Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantică au depus eforturi pentru:

- elaborarea unor politici și strategii coerente;
- dezvoltarea și implementarea unor programe de modernizare a capacităților existente în vederea adaptării la cerințele abordării noilor tipuri de terorism;
- organizarea și desfășurarea unor operațiuni de combatere a terorismului, vizând inclusiv crearea condițiilor pentru limitarea factorilor generatori și de susținere a unor astfel de activități.

A. Uniunea Europeană

■ *Dezvoltări de nivel strategic*

Evenimentele dramatice de la 11 septembrie 2001 au determinat o schimbare de paradigmă la nivelul UE în abordarea amenințărilor la adresa securității europene, materializate în redimensionarea și configurarea politicilor în materie.

Primul demers în această direcție s-a concretizat în adoptarea, de către Consiliul European - structură care definește liniile directoare politice generale ale UE - a unui „**Plan de acțiune antiteroristă**”, ale cărui prevederi au fost transpuse, ulterior, în instrumente legislative, implementate la nivelul tuturor statelor membre. Documentul de bază în domeniul luptei împotriva terorismului la nivel comunitar - **Decizia-cadru 2002/475/JAI** privind combaterea terorismului - a fost adoptat în iunie 2002, pentru a asigura caracterul integrat al abordării infracțiunilor teroriste la nivelul UE. Este de menționat faptul că anterior acestei decizii, doar șase state membre UE aveau în legislația națională prevederi care să incrimineze infracțiunea de terorism.

În anul 2003, Strategia de Securitate a UE „*O Europă sigură într-o lume mai bună*” a inclus terorismul printre amenințările la adresa securității europene, alături de proliferarea armelor de distrugere în masă, conflictele regionale, statele sărace, neguvernabile și crima organizată.

Dinamica terorismului a determinat adoptarea, în anul 2005, a unei **Strategii UE privind combaterea terorismului**, structurată pe patru piloni – **Prevenire, Protecție, Monitorizare și Răspuns**.

Primul pilon își propune să abordeze fundamentele insecurității și factorii care contribuie la apariția terorismului. Dar pașii care vizează creșterea securității trebuie întreprinși fără prejudicierea drepturilor și libertăților individului, a deschiderii și toleranței din societățile europene. Mai mult, acțiunile UE se referă și la consolidarea normelor bune guvernări atât în cadrul Uniunii, cât și în afara acesteia.

Al doilea pilon al Strategiei vizează protejarea cetățenilor și a infrastructurii, prin introducerea, la nivel comunitar, a: Sistemului Informatic privind Vizele (VIS) și a Sistemului Informatic Schengen de a doua generație (SIS II), implementarea unor standarde comune agreeate referitoare la aviația civilă și securitatea portuară și maritimă, respectiv crearea unui program european pentru protejarea infrastructurilor critice.

Ce-al **treilea pilon** vizează urmărirea și investigarea activităților teroriștilor, atât la nivel comunitar, cât și pe plan internațional. Un element esențial este împiedicarea

planificării, deplasării și comunicării teroriștilor și dezmembrarea rețelelor teroriste prin eliminarea posibilităților de obținere de fonduri financiare și materiale operaționale. Scopul final este aducerea teroriștilor în fața justiției.

Cel de-al **patrulea pilon** include măsuri destinate diminuării consecințelor unui atac terorist, prin îmbunătățirea capacității de răspuns, atât a cetățenilor, cât și a autorităților.

Subsecvent Strategiei enunțate și derivând din liniile directe trasate de acestea a fost adoptat un set de documente sectoriale: Strategia și Planul de Acțiune al UE privind combaterea radicalizării și recrutării și Strategia de comunicare media.

Strategia UE pentru combaterea radicalizării și recrutării stabilește trei direcții principale: destructurarea activităților rețelelor și persoanelor care recrutează în scop terorist, asigurarea prevalenței liderilor moderați asupra celor care promovează extremismul și promovarea securității, justiției, democrației și șanselor pentru toți.

Strategia de comunicare media este, de asemenea, structurată pe trei componente principale: mesaje cheie privind combaterea terorismului, sugestii privind modul de transmitere de mesaje cheie către diferite audiențe și un lexicon comun actualizabil.

În vederea incriminării altor fapte asimilate actelor de terorism, precum provocarea publică în vederea comiterii de acte teroriste, recrutarea de persoane și pregătirea acestora în vederea desfășurării de activități teroriste, Decizia-cadru 2002/475/JAI a fost amendată prin Decizia-cadru 2008/919/JAI privind combaterea terorismului.

Totodată, pentru asigurarea securității europene prin gestionarea adecvată a riscurilor teroriste provenite din afara spațiului comunitar, UE a inițiat demersuri de transfer de expertiză și bune practici în domeniul de referință către state non-UE – un astfel de proiect vizând, spre exemplu, statele din Balcanii de Vest.

■ *Repere instituționale*

Pentru eficientizarea luptei împotriva terorismului, ulterior atacurilor teroriste de la Madrid din martie 2004, Consiliul European a decis crearea funcției de **Coordonator UE pentru combaterea terorismului** (CTC) însărcinat cu:

- identificarea unor măsuri pentru creșterea fluxului de informații destinate miniștrilor de interne ai statelor membre UE, în scopul ameliorării procesului decizional circumscris activității antiteroriste;

- monitorizarea implementării instrumentelor legislative ale UE la nivel național;

- coordonarea activității Consiliului UE în domeniul combaterii terorismului;

- supravegherea tuturor mecanismelor de combatere a terorismului aflate la dispoziția UE și înaintarea unor rapoarte periodice către Consiliul UE.

CTC are un rol relevant în monitorizarea implementării documentelor strategice și a planurilor de acțiune sus-menționate, pentru domeniul de referință, și realizează periodic rapoarte privind stadiul acestora.

De asemenea, în cadrul grupurilor de lucru specializate ale Consiliului UE - **Grupul de Lucru Terorism, aspecte interne (TWP)** și **Grupul de Lucru Terorism, aspecte internaționale (COTER)**:

- sunt dezbătute subiecte legate de acest fenomen, în vederea identificării unor politici și măsuri destinate prevenirii și combaterii eficiente, la nivel comunitar a amenințării teroriste;

- sunt evaluate și actualizate periodic instrumentele legislative asociate luptei împotriva terorismului, prin raportare la dinamica fenomenului.

În evaluarea nivelului amenințării teroriste la adresa UE, un rol important îl are **Centrul Întrunit de Situații al UE (SitCen)**, parte a noului Serviciu European pentru Acțiune Externă (SEAE). Responsabilitățile SitCen includ analizarea tendințelor în domeniul terorismului în state din exteriorul UE și elaborarea de produse analitice destinate informării oficialilor comunitari, precum Înalțul Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate.

■ *Transformări instituționale*

Intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona modifică perspectiva instituțională comunitară, cu implicații pentru organizarea și funcționarea organismelor europene, atribuțiile acestora și - implicit - competențele decizionale ale organismelor naționale ale statelor membre (SM) în anumite domenii.

Desființarea pilonilor comunitari a condus la schimbarea mecanismului decizional la nivelul fostului pilon III – Cooperare polițienească și judiciară internațională în materie penală (ce acoperea și domeniul luptei împotriva terorismului), prin eliminarea formulei interguvernamentale, care presupunea adoptarea unei decizii prin unanimitate și trecerea la cea supranațională, în care deciziile se adoptă prin majoritate calificată.

Tratatul de la Lisabona aduce mutații în planul structurilor comunitare, fiind constituite noi structuri.

Astfel, în conformitate cu prevederile articolului 71 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în februarie 2010, a fost înființat **Comitetul Operațional privind Securitatea Internă (COSI)** care reunește reprezentanți din capitalele statelor membre, responsabili în domeniul combaterii criminalității organizate și terorismului.

Responsabilitățile COSI implică coordonarea cooperării polițienești și vamale, protecția frontierelor externe și cooperarea judiciară în materie penală relevantă pentru cooperarea operațională în domeniul securității interne. Noua structură raportează în mod regulat Consiliului UE care informează, la rândul lui, Parlamentul European și cele naționale. De asemenea, COSI este însărcinat cu evaluarea direcției generale și eficienței cooperării operaționale în scopul identificării de eventuale deficiențe și, implicit, formulării de recomandări cu privire la măsuri de depășire a acestora.¹

Tratatul de la Lisabona statuează crearea unei noi structuri autonome a UE² – **Serviciul European de Acțiune Externă** – care, după cum indică și titulatura, își va asuma un rol proeminent în cadrul politicii externe și se va afla sub autoritatea Înalțului Reprezentant. Noul serviciu va sprijini Înalțul Reprezentant în direcționarea Politicii Externe și de Securitate Comună și va avea rolul de a asigura consistența acțiunii externe a UE.

Noua structură include reprezentanți ai Comisiei Europene, Secretariatului General al Consiliului și ai reprezentanțelor diplomatice ale statelor membre (precum și, așa cum am menționat anterior, SitCen).

■ *Aspecte operaționale și dezvoltarea de capacități specifice*

Deși inițial cadrul determinat de Politica Europeană de Securitate și Apărare (PESA) era orientat în principiu asupra capacităților militare și restricționat de setul de „misiuni Petersberg”³, adoptate prin Tratatul de la Amsterdam (1999), evoluțiile la nivel strategic – în special atacurile teroriste din septembrie 2001 – au determinat un proces de extindere și consolidare a acestei dimensiuni.

Astfel, Uniunea a decis extinderea spectrului de misiuni Petersberg pentru a include și combaterea terorismului (Consiliul European de la Sevilla, iunie 2002) și a instituționalizat relația UE-NATO prin adoptarea Acordurilor Berlin Plus privind accesul UE la mijloacele și capacitățile Alianței, în vederea derulării de operații sub conducerea Uniunii (decembrie 2002, Copenhaga).

Totodată, având în vedere importanța componentei civile în abordarea noilor provocări ale mediului de securitate (inclusiv terorismul), UE a adoptat - suplimentar Obiectivului Global pe componenta militară (*Headline Goal*) - Obiectivul Global UE pe componenta civilă (*Civilian Headline Goal / CHG*), având ca orizont de realizare anul 2008. În prezent este în curs de implementare CHG 2010 (adoptat în noiembrie 2007), care vizează, în principal, consolidarea capacităților necesare pentru sectoarele de poliție și justiție, precum și a celor aferente dimensiunii de reformă a sistemului de securitate (*Security Sector Reform*).

¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/113068.pdf.

² Articolul 27(3) din Tratatul Uniunii Europene, așa cum a fost amendat de Tratatul de la Lisabona

³ Misiuni umanitare și de salvare, de menținere a păcii, ale forțelor luptătoare în gestionarea crizelor, inclusiv misiuni de impunere a păcii.

La intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, PESA a fost redenumită Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC), principalul obiectiv vizând integrarea instrumentelor militare și civile într-o abordare cuprinzătoare a procesului de management al crizelor.

B. Organizația Tratatului Atlanticului de Nord

■ Dezvoltări de nivel strategic

Conceptul Strategic al NATO⁴ promovat în 1999 include terorismul în spectrul de riscuri cu caracter general la adresa Alianței, alături de sabotaj, crimă organizată sau întreruperea fluxului resurselor critice.

Evenimentele din 11 septembrie 2001 au schimbat însă, în mod fundamental, perspectiva aliată în abordarea terorismului. Deși în perioada 2001 – 2006 nu a fost promovat un nou document strategic, care să abordeze direcțiile de acțiune ale Alianței în raport cu evoluția amenințării teroriste, terorismul a constituit unul din elementele centrale ale dezbaterilor la nivel aliat privind transformările mediului internațional de securitate.

Astfel, începând cu Summit-ul de la Praga (2002), NATO a inițiat un proces de transformare, atât conceptual, cât și instituțional, necesar pentru o abordare coerentă a terorismului. Din punct de vedere conceptual, cele mai importante dezvoltări în cadrul Summit-ului de la Praga au vizat promovarea Conceptului Militar de Apărare împotriva Terorismului și lansarea Planului de Acțiune împotriva Terorismului (*Partnership Action Plan – Terrorism / PAP-T*), în cadrul Parteneriatului pentru Pace.

În timp ce Conceptul Militar de Apărare împotriva Terorismului constituie baza doctrinară a acțiunilor aliate în abordarea amenințării teroriste, detaliind elemente precum conducerea operațiilor contrateroriste aliate, asigurarea asistenței autorităților naționale ale aliaților în gestionarea consecințelor unui atac terorist sau acordarea sprijinului NATO pentru operațiuni ale altor organizații internaționale sau coaliții, PAP-T constituie platforma de cooperare a Alianței cu partenerii în acest domeniu, implicând atât consultări la nivel politic, cât și măsuri practice (securitatea frontierelor, exerciții specifice, dezvoltare de capacități).

Dezbaterile aliaților la nivel strategic pe această problematică au culminat cu evidențierea, în Directiva Politică Generală (2006)⁵, a terorismului ca fiind una din amenințările fundamentale pentru următorii 10-15 ani la adresa NATO.

Consultările la nivel înalt au continuat și în cadrul Summit-urilor Alianței de la București (2008) și Strasbourg-Kehl (2009), declarațiile finale ale acestor evenimente evidențind importanța acordată de aliați protecției cetățenilor, teritoriilor, infrastructurii și forțelor de apărare, precum și managementului consecințelor unor atacuri teroriste, și accentuând, totodată, nevoia unei contribuții consistente și eficiente a fiecărui stat la implementarea rezoluțiilor relevante pentru lupta contra terorismului.

Tot în cadrul acestor evenimente, au fost reiterate elementele vizând consolidarea capacității Alianței de a realiza schimbul de informații în domeniul terorismului, intensificarea dialogului și a cooperării cu alte organizații internaționale și cu partenerii, prevenirea și combaterea proliferării armelor de distrugere în masă, în sensul identificării modalităților de restricționare a accesului la/ utilizare a acestora în activități teroriste și nu în ultimul rând continuarea cooperării cu Rusia pe palierul antiterorism/ contraterorism și în domeniul neproliferării armelor de distrugere în masă, inclusiv de monitorizare a traficului cu produse cu dublă utilizare.

În cadrul dezbaterilor cu privire la Noul Concept Strategic, acțiunile de contracarare a amenințării teroriste își păstrează relevanța, fapt evidențiat de altfel, atât de către Raportul grupului de experți privind noul document strategic al Alianței (mai 2010), cât și de cel al Adunării Parlamentare a NATO pe aceeași temă (aprilie 2010). În context, recomandările

⁴ Conceptul Strategic al NATO este documentul care cuprinde direcționările politice privind dezvoltarea și utilizarea forțelor și mijloacelor Alianței. Primul Concept Strategic al NATO a fost elaborat în 1949, fiind urmat de alte cinci variante, ultimul datând din 1999 (Summit-ul de la Washington).

⁵ Directiva Politică Generală este un document promovat în sprijinul Conceptului Strategic al NATO din 1999, vizând modificarea și completarea acestuia, în special pe liniile evaluării mediului de securitate și a direcționărilor privind transformarea militară a organizației.

ambelor documente vizează consolidarea rolului NATO în combaterea terorismului, în special prin extinderea gamei de capacități necesare în acest sens.

Conceptul Strategic, adoptat în cadrul Summit-ului de la Lisabona⁶ (noiembrie 2010), reconfirmă, pentru terorism, poziția de lider a acestuia în lista amenințărilor importante la adresa Alianței și delimitează strict rolul pe care îl are dezvoltarea tehnologiilor moderne în diversificarea riscurilor și vulnerabilităților la adresa securității internaționale. Astfel, s-a putut realiza o analiză a impactului potențial al atentatelor teroriste, prin prisma:

- facilității accesului la capacități de tip CBRN,
- existenței, dincolo de granițele NATO, a zonelor geopolitice caracterizate prin instabilitate regională sau prin existența unor conflicte înghețate,
- elaborării unor strategii de atac cibernetic (asigură impactul scontat de către autori, datorită pagubelor materiale pe care le provoacă asupra infrastructurilor critice).

■ **Transformări instituționale**

Evoluția amenințării teroriste după anul 2001 a adus în atenția aliaților, în primul rând, necesitatea **creării și consolidării unei rețele coerente de parteneriate** cu ajutorul cărora să poată fi abordat fenomenul terorist la nivel regional și global.

Astfel, începând cu anul 2002 (crearea Consiliului NATO-Rusia, în cadrul căruia au fost de altfel dezvoltate programe specifice de cooperare pe linia combaterii terorismului), a fost aprofundată cooperarea cu statele partenere pe această dimensiune (prin intermediul PAP-T, menționat anterior), extinzându-se - totodată - și rețeaua de parteneriate (Inițiativa de Cooperare de la Istanbul / 2004).

Totodată, NATO și-a intensificat eforturile care vizează aprofundarea cooperării cu organizațiile internaționale care ar putea juca un rol important în combaterea terorismului la nivel global și regional. Astfel, în timp ce în relația cu ONU, Alianța lucrează cu organismele afiliate organizației (Comitetul ONU privind Contraterorismul, Comitetul 1540 al Consiliului de Securitate) și cu agențiile care au ca domeniu de activitate managementul consecințelor, cooperarea cu UE vizează mai degrabă dimensiunea militară (desfășurarea operațiunilor contrateroriste, în contextul Acordului Berlin Plus), iar cea cu OSCE schimbul de informații (cu Unitatea OSCE de Acțiune împotriva Terorismului).

În al doilea rând, amenințarea teroristă a constituit unul dintre catalizatorii creării unui cadru procedural coerent de abordare a crizelor – **Sistemul NATO de Răspuns la Crize** (*NATO Crisis Response System / NCRS*). Astfel, în 2001 Consiliul Nord-Atlantic a promovat direcționările politice pentru dezvoltarea NCRS, în baza Conceptului Strategic din 1999, sistemul fiind definitivat și aprobat în 2005. Obiectivul principal al NCRS vizează asigurarea unei reacții coerente a Alianței în cazul unor operații de tip Articol 5 (apărare colectivă) sau non-Articol 5 (managementul crizelor) și include măsuri specifice luptei contra terorismului.

De asemenea, în intervalul 2002 – 2010, în baza direcționărilor politice au fost create la nivelul Alianței diverse structuri necesare transformării organizației, ca element cheie în abordarea noilor misiuni (precum combaterea terorismului). Unul din cele mai importante demersuri în acest context a fost **înființarea Comandamentului Aliat pentru Transformare / ACT** (2003), a cărui misiune principală o constituie reforma capacităților NATO.

În domeniul informațiilor, care de altfel a constituit principala dimensiune ce se impunea a fi consolidată la nivel aliat pentru o abordare coerentă a luptei împotriva terorismului, pe lângă formatele și structurile tradiționale de cooperare (Comitetul Special, Oficiul de Securitate al NATO) **a fost creată Unitatea pentru Informații privind Amenințarea Teroristă** (*Terrorist Threat Intelligence Unit / TTIU*) la sfârșitul anului 2003. În prezent, TTIU este o structură permanentă care își desfășoară activitatea sub autoritatea Oficiului de Securitate al NATO, fiind compusă din reprezentanți ai serviciilor de informații

⁶ "Strategic Concept for the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation" Adopted by Heads of State and Government in Lisbon. Active Engagement, Modern Defence, www.nato.int

și securitate aliate. Pe lângă misiunea principală a structurii care vizează analizarea și monitorizarea amenințării teroriste, atât la nivel global, cât și la adresa Alianței, TTIU asigură relaționarea cu serviciile de informații și securitate aliate, respectiv cu centrele de coordonare a acțiunilor împotriva terorismului ale statelor aliate, precum și cu serviciile statelor partenere și de contact.

După Summit-ul de la Istanbul (2004), în contextul deciziei de reformă a structurilor de informații din cadrul Cartierului General al NATO, a fost creată **Unitatea de Legătură pentru Informații** (*Intelligence Liaison Unit / ILU*), pentru a relaționa pe această dimensiune cu statele non-NATO care doresc acest lucru. Totodată, pentru a sprijini activitatea ILU a fost creată și o celulă de legătură în cadrul Comandamentului Aliat pentru Operații (ACO / SHAPE) de la Mons, Belgia.

De asemenea, pentru sprijinirea operațiunilor contrateroriste aliate, la propunerea ACT, începând cu 2006 a luat ființă Centrul NATO de Fuziune a Informațiilor (*Intelligence Fusion Center / IFC*), aflat la Baza Aeriană Molesworth din Marea Britanie. Un prim test de substanță al IFC îl constituie sprijinul misiunii NATO din Afganistan pe dimensiunea procesării informațiilor la nivel operațional.

Nu în ultimul rând, în cadrul Diviziei pentru Amenințările Emergente de Securitate (*Emerging Security Challenges Division / ESCD*), recent create (2010), există o structură dedicată contraterorismului, care coordonează demersurile aliate în acest domeniu.

În același timp, prin prisma noilor dimensiuni care pot fi asociate și fenomenului terorist – *chimică, nucleară, radiologică, biologică și informatică* – au fost elaborate politici și create structuri care vizează atât coordonarea la nivel aliat (politici la nivel strategic privind prevenirea proliferării armelor de distrugere în masă și apărarea împotriva amenințărilor CBRN – chimice, bacteriologice, radiologice și nucleare, respectiv politici privind apărarea împotriva atacurilor cibernetice), cât și managementul consecințelor în cazul unui incident specific (Autoritatea de Management pentru Apărarea împotriva Atacurilor Cibernetice, Centrul Euro-Atlantic de Coordonare pentru Răspuns la Dezastre – creat în 1998, dar care a preluat și rolul de coordonator în cazul unor atacuri teroriste sau de natură CBRN după 2001).

De asemenea, eforturile Alianței de dezvoltare a politicilor și capabilităților în domeniul contracarării terorismului sunt susținute de o rețea de Centre de Excelență (COE), unul dintre acestea, Centrul de Excelență pentru Apărarea împotriva Terorismului de la Ankara, vizând exclusiv acest domeniu.

■ **Aspecte operaționale și dezvoltarea de capabilități specifice**

La mai puțin de 24 de ore după atacurile teroriste asupra Statelor Unite, aliații au invocat, pentru prima dată în istoria NATO, Articolul 5 al Tratatului de la Washington, declanșând primele operațiuni împotriva terorismului, Eagle Assist⁷ și Active Endeavour⁸. Cele două operațiuni au făcut parte din „pachetul” de măsuri inițiale de răspuns ale Alianței la atacurile de la 11 septembrie 2001.

În prezent, Active Endeavour este singura operațiune contrateroristă aliată în desfășurare, participarea la aceasta fiind deschisă și statelor partenere. Totuși, începând cu 2003, Alianța s-a implicat în mai multe operațiuni ce implică și o dimensiune de combatere a terorismului, vizând crearea condițiilor necesare restricționării activităților teroriste (Afganistan, Balcani). De altfel, Alianța asigură securitatea evenimentelor de vizibilitate desfășurate pe teritoriul statelor membre, prin dislocarea unor capabilități specifice – elemente ale Forței NATO de Avertizare Timpurie și Control (AWACS), batalionului multinațional pentru apărare CBRN (chimică, bacteriologică, radiologică și nucleară).

Evoluțiile pe linia combaterii terorismului la nivel aliat au determinat inițierea unui program coerent de dezvoltare a capabilităților specifice – Programul de Apărare împotriva Terorismului (*Defence Against Terrorism / DAT*). Programul DAT a fost pregătit de către

⁷ La cererea SUA, între mijlocul lunii octombrie 2001 și mijlocul lunii mai 2002, șapte aparate de zbor tip AWACS au fost defășurate pentru a survola spațiului aerian al Statelor Unite.

⁸ Patrularea Mediteranei orientale și monitorizarea traficului naval pentru detectarea și descurajarea activităților teroriste. La 10 martie 2003, operațiunea a fost extinsă cu escortarea traficului civil prin strâmtoarea Gibraltar.

Directorii Naționali pentru Armamente ai statelor membre (*Conference of National Armaments Directors*) și lansat în cadrul Summit-ului Alianței de la Istanbul (2004). În prezent, programul DAT se află în coordonarea structurii dedicate contraterorismului din cadrul Diviziei pentru Amenințările Emergente de Securitate.

Obiectivul DAT îl constituie protecția forțelor, populației civile și infrastructurii împotriva atacurilor de natură teroristă, cum ar fi cele cu dispozitive explozive improvizate sau atacurile cu proiectile reactive asupra aeronavelor și elicopterelor aliate. Având în vedere evoluția amenințării, proiectele demarate sub egida DAT vizează dezvoltarea unor capacități care să poată fi dislocate în viitorul apropiat.

În prezent există 10 domenii de lucru ale DAT:

- protecția aeronavelor de dimensiuni mari împotriva sistemelor portabile de rachete,
- protecția porturilor,
- protecția elicopterelor împotriva proiectilelor reactive,
- protecția împotriva dispozitivelor explozive improvizate,
- detecția și contracararea armelor CBRN,
- tehnologie pentru identificarea, monitorizarea și prinderea teroriștilor,
- instruirea echipelor de intervenție și managementul consecințelor,
- apărarea împotriva atacurilor cu mortiere,
- protecția infrastructurii critice,
- dezvoltarea capacităților neletale.

Raportul grupului de experți privind Noul Concept Strategic al Alianței (mai 2010) evidențiază, de asemenea, ca viitoare domenii de lucru ale DAT, cercetarea asupra tehnicilor de investigare, descurajarea și rețelele sociale.

Noutatea majoră, adusă de către adoptarea, în cadrul Summit-ului de la Lisabona, a Conceptului Strategic este relația pe care își Alianța își propune să o dezvolte cu Federația Rusă, prin „*intensificarea consultărilor politice și a cooperării practice în zonele de interes comun, inclusiv în domeniul apărării antirachetă, a contraterorismului, (...) a securității internaționale*”.⁹

Bibliografie:

1. „*Impact strategic*”, nr. 2/ 2005, Universitatea Națională de Apărare, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate
2. George Cristian Maior, „*Pentru o hartă a intereselor românești în politica externă (IV)*”, revista „*Cultura*”, nr. 21, 2008 și „*Irak, Afganistan și terorismul global: sensul noilor războaie ale secolului al XXI-lea (III)*”, revista „*Cultura*”, nr. 33, 2008
3. Gheorghe Văduva, „*Terorismul. Dimensiune geopolitică și geostrategică. Războiul terorist. Războiul împotriva terorismului, Centrul de Studii Strategice de Securitate*”, București, 2002
4. Marin Măciucă, Gheorghe Toma, „*Dimensiunea militară a securității în condițiile accelerării procesului globalizării*”, Editura U.N.Ap., București, 2004;
5. Teodoru Ștefan, Cristian Barna, „*Globalizarea amenințărilor asimetrice*”, Editura A.N.I, București, 2007
6. Irena Chiru, Cristian Barna, „*Contraterorism și securitate internațională*”, Editura A.N.I, București, 2008
7. Ioan Chiș, Cristian Popa, „*Terorismul contemporan – fenomen și infracțiune*”, Editura A.N.I, București, 2007
8. Cristian Tun-Comșa, „*Considerații privind terorismul contemporan*”, www.actrus.ro.
9. George Viorel Voinescu, „*Interferența crimei organizate cu terorismul și economia subterană*”, A XIV-a Sesiune de Comunicări Științifice a Academiei Naționale de Informații, 2008

⁹ „*Strategic Concept for the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation*” Adopted by Heads of State and Government in Lisbon. Active Engagement, Modern Defence, www.nato.int.

10. Marian Ion Tudor, *“Asocierea fenomenului de crimă organizată transfrontalieră cu fenomenul terorist în regiunea balcanică”*, A XIV-a Sesiune de Comunicări Științifice a Academiei Naționale de Informații, 2008
11. Marian-Titi Truță, *“Finanțarea terorismului”*, A XIV-a Sesiune de Comunicări Științifice a Academiei Naționale de Informații, 2008
12. Ion Tîrziu, *“Definirea și istoria terorismului ca principala amenințare a lumii contemporane”*, A XIV-a Sesiune de Comunicări Științifice a Academiei Naționale de Informații, 2008
13. Conf. univ. dr. Teodoru ȘTEFAN, Conf. univ. dr. Cristian BARNA, *“Rolul intelligence-ului în combaterea terorismului. Studiu de caz: România”*, A XIV-a Sesiune de Comunicări Științifice a Academiei Naționale de Informații, 2008
14. Suci Gabriel, *“Elemente caracteristice ale terorismului contemporan”*, A XIV-a Sesiune de Comunicări Științifice a Academiei Naționale de Informații, 2008
15. www.nato.int, *“Summit meetings of Heads of State and Government”* Strasbourg, France / Kehl, Germany - 3- 4 April 2009, *“Statement by the North Atlantic Council on the terror attack in front of the Danish Embassy in Islamabad”* - 04 Jun. 2008, *“Bucharest Summit Declaration - Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Bucharest on 3 April 2008”*, *“Riga Summit Declaration - Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Riga on 29 November 2006”*, *NATO to step up efforts against improvised explosive devices with new Centre of Excellence* - 24 Jun. 2010, *“NATO Secretary General expresses solidarity with Turkey in fight against terrorism”* - 21 Jun. 2010, *“Counter-terrorism experts to share knowledge at NATO science training course”* - 20 May. 2010, *“NATO and Russia step up their efforts to counter air terrorism”* - 29 Apr. 2010, *“Partnership Action Plan against Terrorism (PAP-T)”*, *“Defence against Terrorism (DAT) programme”*; NATO Handbook;
16. www.consilium.europa.eu.